

СОЦИО-ИСТОРИЈСКИ АСПЕКТ ОДНОСА ВЕЛИКИХ СИЛА ПРЕМА СУВЕРЕНИТЕТУ БАЛКАНСКИХ ДРЖАВА *

Резиме

Оспоравање суверенитета балканских народа и њихових држава од стране великих светских сила постојана је историјска чињеница, од времена Римске Империје до данас (Сједињене Америчке Државе). Ретки су и краткотрајни периоди у писаној историји Полуострва у којима је неки балкански народ успео да створи јаку и независну државну организацију (Византија, Бугарска до 10. века, Србија 1171-1371). Чињеница је, такође, да су, на пример, Словенци, Хрвати и Македонци остварили своју државност на самом крају двадесетог века, деценијама после многих афричких земаља у којима су и данас трибализам и племенска организација основне карактеристике друштвеног живота. Чињеница је, најзад, да су се светски центри моћи током историје у географском смислу удаљавали са Балкана, али у војно-политичком не; Полуострво је у геостратешком смислу било и остало једна од тачака над којом контролу има прва светска сила ма где се она, иначе, налазила. Што се самих балканских народа тиче, различити облици њихових државних творевина нису били ништа друго до различите форме потчињености великим силама; од неког степена аутономије преко вазалних држава до држава са ограниченим суверенитетом.

Кључне речи: велике силе, суверенитет, балкански народи.

1. Балканско полуострво, односно подручје југоисточне Европе (овај други назив је у савременој политичкој терминологији, не случајно, све више у равноправној употреби са првим), једини је, боље рећи последњи, део старог континента још увек изван одмаклих процеса привредних, политичких и културних интеграција. Изузев Грчке, чланице НАТО-а и Европске уније, и Турске, која је у првој и пред вратима друге асоцијације, остале земље региона далеко су од испуњења ригорозних економских, организационо-радних и политичких стандарда/услова за пријем у међународне (пре свега) европске институције. Словенија је, такође, посебан (и поучан) пример. Ова земља историјски, геополитички, привредно и културно припада западно-европском кругу, али је у плановима креатора и стратега новог светског поретка виђена као део (будуће) Балканске конфедерације – економског (у првој фази) и политичког (у другој) повезивања држава и народа југоистока Европе. Због опирања да прихвати намењено јој место и улогу, и она је стављена на "листу чекања" за учлањење у Европску унију и Атлантски савез.

* Саопштење са скупа "Култура, развој и сарадња на Балкану" одржаног 1999. године у оквиру реализације пројекта *Регионална културна сарадња на Балкану* (14Т07) који је финансирало Министарство за науку и технологије Републике Србије. Пројекат је реализован у Институту за социологију Филозофског факултета у Нишу.

Какав је положај осталих држава на овом подручју, пре свега оних које су настале распадом друге Југославије? Крајње неповољан, речју – тежак. Хрватска, која је од 1102. до 1918. била под Угарском односно аустроугарском доминацијом, а онда до 1991. у саставу Версајске и АВНОЈ-евске Југославије, налази се у знатно блажој варијанти међународне изолације од Србије, али у сваком случају веома далеко (рекло би се још даље него у тренутку стицања независности) од Европе на коју, као и Словенија, претендује. Наказно-карикатурално повучене границе унутар Босне и Херцеговине (између Федерације и Републике Српске), економско-политичка ситуација, па, зашто не рећи, и стање духа појединаца и народа, довољно јасно показују да ниједан суштински проблем "босанског питања" није заиста решен. Другим речима, међународна заједница (овај дифузни појам обухвата Сједињене Америчке Државе и Европску унију) показала је својим понашањем у решавању ратних сукоба каква је суштина односа између два моћна партнера, на једној страни, а на другој, каква подозривост влада унутар саме Уније (у борби водећих чланица за превласт). Границе и државни интегритет Македоније гарантују Сједињене Америчке Државе; без војног и политичког присуства једине светске велесиле, околне државе биле би сада у међусобном оружаном сукобу великих размера за територију око које су се вековима спориле и ратовале.

Ово стање "ни рата ни мира" или "замрзнутог рата", можда још тачније "програмираног и контролисаног рата", ипак најдраматичније и најболније погађа "трећу Југославију", државу која је већ на основу уставних решења много пре и много више конфедерација него федерација. Фактичко стање у односима између две чланице (Србије и Црне Горе) је сада такво да се са много више аргумената може говорити о постојању и самосталном деловању две државе под једним бледим и све блеђим заједничким именом, које међународна заједница (овога пута мисли се и на Уједињене нације) никада званично није признала. Што се Црне Горе тиче, она ужива јавну наклоност моћних међународних ментора и (мање јавну) спремност да се узме под војну заштиту у случају напада "великог брата" са севера. Епитет "демократска", Црна Гора је у међународном политичком комуницирању добила много више због супротстављања актуелном политичком режиму у Београду, него због стварних демократских реформи, које, наравно, још увек није спровела. Уосталом, то се од државе у којој основу друштвеног живота чине племенско-братственички односи и њима кореспондентан систем вредности и не може очекивати.

Ако је положај наведених бивших република друге Југославије оцењен као тежак, за Србију се мора употребити један неакадемски израз; њене међународне позиције и стање унутрашњих односа су очајни. Никада у својој историји, чак ни за време турске владавине, Србија и српски народ нису били у таквој економској, политичкој и културној изолацији у каквој се налазе данас. Од 1990. године систематски, перманентно и глобално водила

се и води међународна кампања у којој се између читавог једног народа и политике режима (у почецима подржаване од већег дела тог истог народа) ставља знак једнакости. У ствари, у историјским размерама катастрофално погрешна идеја и идеологија стварања националне државе (свих Срба) ратним средствима савршено је одговарала господарима рата (краткорочно) и креаторима новог светског поретка (дугорочно). Ништа тако успешно и потпуно не може разорити једну државну заједницу од центрифугалних сила унутар ње саме. Разарање те заједнице (овде се, наравно, мисли на Социјалистичку Федеративну Републику Југославију) било је могуће тек пошто је потрошена огромна народна енергија у, такође, катастрофалном остваривању претходних утопијских идеја (југословенства на националном и комунизма на интернационалном плану). Када је реч о унутрашњим односима у Србији, они нису ништа друго до огорчена борба за власт између режима и опозиције (унутар режима и опозиције, такође), борба у којој се не бирају средства и у којој нема места ни за какав фер-плеј, нити за утврђена и поштована правила, а камоли за истинску демократску и грађанску опцију или остварљив програм националног спаса који би, у тренуцима највеће опасности по Србију, добио широку подршку народа.

Сабијена у своје границе, Србија је (не само њен владајући апарат) направила још једну трагичну грешку; већ у изолацији, привредно малаксала и духовно дезоријентисана, кренула је да силом оружја одбрани Косово и Метохију – средиште своје средњовековне државе и културе. Али је она то средиште непрестано напуштала у безбројним сеобама на север и запад Полуострва, почевши од краја 14. века до данас. Завођење војно-полицијског режима у Покрајини савршено је одговарало инспираторима и организаторима стварања, обучавања и опремања армије косовскометохијских Албанаца. Акције чишћења терена и егзодус албанског живља дали су легитимитет Атлантском савезу за интервенцију у Србији. Тако је вербалну забринутост за људска права овде-онде по свету (али не и за Ирце, Баскијце, Курде и Корзиканце, на пример), заменила конкретна и методична војна кампања најмоћније војне машинерије у историји на територији целе Србије, пре свега против цивилног становништва, привредних и комуникацијских објеката, покренута са циљем да се "заштите" права албанског живља на Косову и Метохији.

Подизање оптужнице против југословенског и српског политичког и војног врха пред Хашким трибуналом у тренутку када је било јасно да је "косовско питање" преломљено, даље стезање обруча око Србије (уместо укидања или бар ублажавања санкција) и млака, неуверљива подршка нарочито Европске уније демократској опцији у Југославији јесу разлози да се постави питање стварних мотива и коначног циља Сједињених Америчких Држава на Балкану. Историјско искуство показује да су највеће светске силе свога времена (безуспешно) покушавале да од Полуострва створе једну административну целину. У томе није успела чак ни Римска Империја која је

једина до сада владала читавим Балканом (чији су становници себе сматрали Ромејима, без обзира на своје стварно етничко порекло). У том светлу, односно у ситуацији када једина светска велесила ствара на југоистоку Европе једну кохерентну економску и мање кохерентну политичку целину, у покушају да, најзад, стабилизује турбулентно и важно геополитичко подручје над којим ће имати пуну контролу у економском, политичком и војном погледу – за све народе Балкана од велике је важности, за српски од животне, одговор на питање по ком сценарију ће тај посао бити довршен. Гледано из те перспективе, колико год то иначе дирало у национална осећања, Косово и Метохија је успутна станица у овладавању читавом Моравско-вардарском долином, најкраћом природном везом између европског севера и југа и трансверзалом према Блиском и Средњем истоку, као и према афричком континенту. Византија, Турска, Аустро-Угарска, Немачка – све су оне запоседањем овог правца обезбеђивале продор са југа на север Европе, односно обрнуто, у зависности од свог географског положаја. Неће се другачије понашати ни Сједињене Америчке Државе. Питање је само, како је већ речено, начина на који ће се НАТО даље ширити према европском истоку и даље ка Русији. Да светска господа не зазиру од рата (на туђој територији) недавни догађаји су јасно показали. Да им нико и ништа не стоји на том путу, и у то смо се могли уверити. Да ће се, по потреби, отворити питање аутономије Војводине и Санџака, то се већ сада може видети. Са становишта виталних интереса српског народа, забрињавајућа је сличност између циљева и метода Аустро-Угарске с краја прошлог и почетка овог века и војно-политичке доктрине и стратегије Сједињених Америчких Држава данас.

Посао дробљења друге Југославије приводи се крају. Велике силе не могу допустити постојање јаке државе на Балкану над којом неће имати контролу. Са друге стране, показало се да војна и политичка снага Југославије, па ни њен међународни положај и углед, нису били трајније природе; она није могла да реши национално питање Словенаца, Хрвата, босанских Муслимана и Македонаца, и проблем Албанаца као националне мањине у Србији. Историјске околности јој никада нису ишле на руку, нити је икада било довољно дугог периода мирног развитка да би се тај задатак обавио. А најважније од свега: релевантне политичке снаге све три Југославије вероватно ни у чему нису направиле толико кардиналних грешака колико у решавању овог питања. После распада АВНОЈ-евске Југославије они њени народи који су створили своје националне државе егзалтирано су веровали да је дошао дуго очекивани тренутак успостављања пуне државне суверености. Али у савременој политичкој теорији и, још више, савременој политичкој пракси, у условима стварања економских и војно-политичких надржавних савеза и институција, односно корпорација, питање пуне државне суверености губи стварни смисао, и то утолико више уколико је нека земља мање развијена у привредном и културном погледу. Југословенску државу доживљавану као "тамницу народа" замениле су војне

и политичке структуре НАТО пакта; све државе са простора друге Југославије имају данас мање фактичке државне суверености него што су је, као републике-чланице, имале у срушеној федерацији. Чак ће и косовски Албанци, "због којих" је Србија била систематски разарана, остати и без Велике Албаније (матична држава и није држава у правом смислу речи – без правног система и институција) и без независног Косова; они ће имати довољно времена да схвате да је НАТО, истина, ратовао у њихово име али за свој рачун.

2. Када су све релевантне политичке снаге у Словенији крајем осамдесетих истакле захтев да се ова република издвоји из друге Југославије и прикључи Европи ("Еуропа zdaj"), и нарочито када су водеће земље света признале њену државну самосталност, за овај мали народ (који је на чудесан начин одолео вишевековним покушајима германизације), био је то један од најзначајнијих тренутака у целокупној његовој историји. Пословично вредни (протестантски покрет оставио је и овде, мање у Хрватској, своје трагове), у наступу државотворне енергије и жеље за достизањем суседа (пре свега Аустрије), Словенци (иначе практични и рационални) као да су за тренутак изгубили смисао за политичку реалност. Без свог јужнословенског залеђа (из кога су се срећни извукли, као почетком века из Аустро-Угарске), у коме су били привредно далеко најразвијенији, нашли су се "очи у очи" са моћном Европом спрам које су економски и културно инфериорни. Ако чланство у европским и светским економским, политичким и војним институцијама нужно ограничава државни суверенитет и таквих сила као што су Немачка, Велика Британија и Француска – колико онда остаје (колико може остати) суверенитета малим и средњим земљама? Да се Словенци не би вратили у Југославију није потребно спроводити никакво истраживање, а да желе економску и културну сарадњу са својим етничким залеђем показују свих ових поратних година. Сада када нису у Југославији и када се постепено али незауостављиво на старом континенту ствара једна нова и моћна држава (Европска унија је тек прелазна форма), они се морају запитати колика ће бити цена (у привредном, културном и националном погледу) учлађења у ту и такву државу.

Да односи између Срба и Хрвата спадају у најзамршеније међуетничке односе уопште одавно је познато многим европским етнологима, антрополозима и историчарима. Истог језика (како год се звао), различите вере и културе, са много узајамно помешане крви (на границама додира и просторима заједничког живота у прошлости), ова два народа "осуђена" су да живе ако не један са другим онда бар један поред другог, као што је то било и у њиховој прапостојбини. Ипак, векови нису успели да избришу међусобно ривалство, подозрење и мржњу који су кулминирали у последњој деценији овога столећа. Стога није чудно што је протеривање

Срба, нарочито из Западне Славоније и Книнске крајине, доживљено као један од најславнијих тренутака у хрватској повести. Али мржња, као најискреније, најпостојаније и најдубље људско осећање, била оправдана или не, на крају стиже онога ко мрзи. Она је стигла и Србе и Хрвате; ова два народа нису могла наћи убојитије средство за разбијање Југославије (због чега не жале превише), али и за сопствено слабљење и потпадање под туђу власт (што још увек не виде у пуном светлу).

У свом закаснелом "историјском сазревању" народи Балкана пролазе кроз једну од најосетљивијих и најопаснијих фаза. Рат на просторима друге Југославије, са "до јуче" незамисливим злочинима и бруталностима својственим средњем веку, није био ни неопходан ни неизбежан. Али пошто се догодио, морамо се упитати: који су његови резултати? Стотине хиљада људских жртава, милиони расељених и ојађених, огромна материјална разарања, уништена привредна и културна добра, незапосленост, материјална и духовна беда огромне већине становништва. То на једној страни. На другој: цезаризам и непотизам, владавина олигархије и плутократије. У ствари, у ратним сукобима, ма где се водили и како год се завршавали, увек је добијала једна иста страна (олигархија) и увек је губила она друга (становништво, које год националности стварно било). А сви су ти ратови вођени под геслом борбе за националну слободу и слободу човека-појединца.

Слободу балканским народима неће, наравно, донети ни НАТО трупе; то се јасно показало на примеру Босне и Херцеговине (у којој су, посредно, интервенисале) и Македоније (коју штите од суседа, али је не могу заштити од себе самих). То ће се показати и на Косову и Метохији. Велике силе имају своје разлоге, који се могу у некој (мањој) мери и само привремено поклопити са интересима малих народа и држава. И велике силе и владајуће олигархије у балканским земљама, међутим, још увек играју на исту карту: национализам. Национал-шовинизам је још увек у стању да енергију народа усмери у жељеном (са становишта светских сила и домаће олигархије) правцу. Зато је тако лако потпаљивати сукобе на Балкану и зато је још увек могућа владавина националних олигархија.

Где су данас балканске државе, чак и оне у којима се није ратовало, и које су спремно и кооперативно прихватале и прихватају диктате Сједињених Америчких Држава и Европске уније? Јесу ли се приближиле европским интеграцијама и да ли су према њима потекле реке долара и марака? Да ли, једноставно речено, у њима људи сада имају виши животни стандард него пре десетак година? После једне деценије посткомунистичког лутања и трагања, стечено је драгоцено искуство: неће се ништа догодити само од себе, нити пуком променом ове или оне владајуће странке (гарнитуре), па чак ни успостављањем другачијег политичког система (у односу на претходни), ако промене не обухвате целокупан друштвени живот од привреде до културе. За тако нешто треба много више времена и труда него што је изгледало у време слома државног социјализма и увођења вишестраначког система. Мали и

слаби не могу се (сем на своју штету) удруживати са великима и јакима. Прастари балкански анимозитети и поделе ("балканизам") још увек нису потрошили своју негативну примордијалну енергију, још увек су доказ примитивне племенске свести и система вредности, још увек се могу употребити против самих балканских народа, било од стране њихових властитих олигархија било од стране великих сила.

У суштини, пред народима и државама југоистока Европе само је један избор: непрестано перпетуирање међусобних сукоба до потпуног исцрпљивања свих друштвених снага или међусобна сарадња (без историјских ревандикација). Ово друго једна је од претпоставки у достизању строгих критеријума за пријем у европске интеграције. Тиме што ће једном постати део Европе (прихватајући њене стандарде у раду и политичком животу), Балкан не сме да одбаци своју прошлост, своју традицију, културу, систем моралних вредности. Био би то губитак и за балканске народе и за европску културу. Пре или касније (хоћемо да верујемо да је то време најзад дошло) балкански ће народи (а не само просвећени појединци или симболична мањина у њима) увидети (под притиском објективне нужности) да се са суседима не само мора већ и може живети у миру и сарадњи. Огромна народна енергија, немилосрдно расипана у минулим вековима на међусобно истребљивање, усмерена на међусобну сарадњу и развој, отклања последњу могућност како за војне интервенције великих сила тако и за непрекидно обнављање владајућих олигархија и њихово манипулисање сопственим народима.

Литература

1. Веселиновић, Рајко (1994) "Срби у Далмацији", *Историја српског народа*, четврта књига, други том. Београд: СКЗ.
2. Гавриловић, Славко (1994) "Срби у Хабсбуршкој Монархији од краја XVIII до средине XIX века", *Историја српског народа*, пета књига, други том. Београд: СКЗ.
3. Gottschalk, Louis – MacKinney, C. Loren – Pritchard, H. Earl (1974) *Темељи модерног свијета*. Загреб: Напријед.
4. Група аутора (1959-1960) *Први балкански рат 1912-1913*, прва и трећа књига. Београд: Историјски институт Југословенске народне армије.
5. Дворниковић, Владимир (1939) *Карактерологија Југословена*. Београд: Геца Кон.
6. Ђорђевић, Димитрије (1994) "На почетку раздобља ратова", *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
7. Ђорђевић, Димитрије (1994) "Сучељавање са Аустро-Угарском", *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
8. Ђорђевић, Димитрије (1994) "У сенци Аустро-Угарске", *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.

9. Ђуришић, Митар (1960) *Први балкански рат*, трећа књига. Београд: Историјски институт Југословенске народне армије.
10. Екмечић, Милорад (1994) “Друштво, привреда и социјални немири у Босни и Херцеговини”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
11. Екмечић, Милорад (1994) “Национални покрет у Босни и Херцеговини”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
12. Екмечић, Милорад (1994) “Српски народ у Турској од средине XIX века до 1878”, *Историја српског народа*, пета књига, први том. Београд: СКЗ.
13. Ивић, Павле (1994) “Језичке прилике код Срба у раздобљу од 1537. до 1699. године”, *Историја српског народа*, трећа књига, други том. Београд: СКЗ.
14. Ивић, Павле (1994) “Језичке прилике”, у “Културни развитак (Језик, књижевност, ликовне уметности)”, *Историја српског народа*, шеста књига, други том. Београд: СКЗ.
15. Ивић, Павле (1994) “Језик и његов развој до друге половине XII века”, *Историја српског народа*, прва књига. Београд: СКЗ.
16. Ивић, Павле, Кашић, Јован (1994) “Културна историја Срба у XIX веку (до седамдесетих година), *Историја српског народа*, пета књига, други том. Београд: СКЗ.
17. Лиречек, Константин (1952-62) *Историја Срба I-II*. Београд: Научна књига.
18. Јовановић, Слободан (1991) *Из историје и књижевности*, I-II део (сабрана дела). Београд: БИГЗ – Југославијапублик – СКЗ.
19. Јовановић, Слободан (1990) *Политичке и правне расправе*, I-III део. Београд: БИГЗ – Југославијапублик – СКЗ.
20. Каниц, Феликс (1985) *Србија: земља и становништво I-III*. Београд: СКЗ – Рад.
21. Карацић, Вук Стефановић (1969) *Црна Гора и Бока Которска*. Београд: Нолит.
22. Карацић, Вук Стефановић (1969) *Српска историја нашега времена*. Београд: Нолит.
23. Крестић, Василије (1994) “Политички, привредни и културни живот у Хрватској и Славонији”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
24. Крестић, Василије (1994) “Срби у Хабсбуршкој Монархији 1849-1868”, *Историја српског народа*, пета књига, други том. Београд: СКЗ.
25. Марковић, Сима (1985) *Трагизам малих народа*. Београд: “Филип Вишњић”.
26. Марковић, Светозар (1972) *Србија на истоку*. Ниш: Градина.
27. Микић, Ђорђе (1994) “Између балканских суседа и великих сила”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
28. Микић, Ђорђе (1994) “Политичка, културна и привредна стремљења (У Турском Царству)”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
29. Милићевић, Јован (1994) “Црна Гора 1797-1851”, *Историја српског народа*, пета књига, први том. Београд: СКЗ.
30. Милутиновић, Коста (1994) “Настанак политике новог курса на Приморју”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.

31. Милутиновић, Коста (1994) “Срби у Далмацији 1797-1878”, *Историја српског народа*, пета књига, други том. Београд: СКЗ.
32. Митровић, Андреј (1994) “Надрастање пораза и подела”, *Историја српског народа*, шеста књига, други том. Београд: СКЗ.
33. Митровић, Андреј (1994) “Сучељење са средњоевропским империјализмом”, *Историја српског народа*, шеста књига, други том. Београд: СКЗ.
34. Пантић, Мирослав (1994) “Књижевност на тлу Црне Горе и Боке Которске”, *Историја српског народа*, трећа књига, други том. Београд: СКЗ.
35. Пантић, Мирослав (1994) “Народно (усмено) песништво”, *Историја српског народа*, четврта књига, други том. Београд: СКЗ.
36. Парсонс, Талкот (1992) *Модерна друштва*. Ниш: Градина.
37. Попер, Карл (1993) *Отворено друштво и његови непријатељи* I-II. Београд: БИГЗ.
38. Попов, Чедомир (1994) “Србија: привреда, друштво и политика”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
39. Попов, Чедомир (1994) “Србија 1868-1878”, *Историја српског народа*, пета књига, први том. Београд: СКЗ.
40. Радан, Петер (1997) “Срби и њихова историја у двадесетом веку”. *Књижевност*, 3-4.
41. Раденић, Андрија (1994) “Срби у Хабсбуршкој Монархији 1868-1878”, *Историја српског народа*, пета књига, други том. Београд: СКЗ.
42. Ракочевић, Новица (1994) “Политичке и друштвене прилике (у Турском Царству)”, *Историја српског народа*, шеста књига, први том. Београд: СКЗ.
43. Ранке, Леополд (1965) *Српска револуција*. Београд: СКЗ.
44. Самарцић, Радован (1994) “Српски народ под турском влашћу”, *Историја српског народа*, трећа књига, први том. Београд: СКЗ.
45. Стојанчевић, Владимир (1994) “Српска национална револуција и обнова државе од краја XVIII века до 1839”, *Историја српског народа*, пета књига, први том. Београд: СКЗ.
46. Ћирковић, Сима (1994) “Кретања према северу”, *Историја српског народа*, друга књига. Београд: СКЗ.
47. Ћирковић, Сима (1994) “Српски живаљ на новим огњиштима”, *Историја српског народа*, друга књига. Београд: СКЗ.
48. Ћоровић, Владимир (1925) *Босна и Херцеговина*. Београд: СКЗ.
49. Ћоровић, Владимир (1989) *Историја Југославије*. Београд: Просвета.
50. Ћоровић, Владимир (1989) *Историја Срба*, I-III део. Београд: БИГЗ.
51. Цвијић, Јован (1966) *Балканско полуострво и јужнословенске земље*. Београд: Завод за издавање уџбеника СР Србије.
52. Цад, Тони (1996) “Европа: велика илузија”. *Мостови*, јули – децембар, стр. 107-108.

Момчило Стојковић

Social-historical Aspect of the Relationship between
Big Nations and the Sovereignty of Balkan States

Summary

The denial of the sovereignty of Balkan nations and their states by the big nations is a historical fact, ever since the times of the Roman Empire till nowadays (The United States of America). In the recorded history of the Peninsula, the periods in which some Balkan nations have succeeded to achieve a strong and independent organization of state, are both rare and short (Byzantium, Bulgaria until 10th century, Serbia 1171-1371). Also, it is a fact that Slovenia, Croatia and Macedonia, for example, have achieved the independence of their states at the very end of 20th century, a few decades after many African nations, in which, even today, the tribal organization is a basic characteristic of social life. On the other hand, during history, world centers of power have retired from the Balkan in geo-strategic sense, but not in the military-political sense; in geo-strategic sense the Peninsula was and is one of the points controlled by the first nation of the world, wherever it may be. As far as the Balkan nations are concerned, the different forms of their state organizations were nothing else but different forms of their subordination to big nations; from some level of autonomy, over vassal states, to the states with limited sovereignty.

Key words: big nations, sovereignty, the Balkan nations.